Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Поліський національний університет
Національна академія прикладних наук ім. Ігнація Мосціцького в Цеханові (Польща)
Даугавпільський університет (Латвія)
Мазовецька академія в Плоцьку (Польща)
Комратський державний університет (Молдова)
Академія прикладних наук імені Яна Амоса Коменського в Лешно (Польща)
Університет імені Адама Міцкевича в Познані (Польща)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ: СВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ

Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Умань, 21 травня 2025 р.)

Умань
2025

УДК 330.34 (477+100) (06)
А43

Головний редактор:

Слатвінський М. А., кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Редакційна колегія:

Ящук Т. А., доцент кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Подзігун С. М., доцент, в. о. завідувача кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку вченою радою
Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 13 від 28 травня 2025 р.)

Актуальні питання розвитку економіки: світові та національні аспекти
А43 : матеріали ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 21 трав. 2025 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Навч.-наук. ін.-т екон. та бізнес-освіти та [ін.] ; [голов. ред. М. А. Слатвінський ; редкол. Т. А. Ящук, С. М. Подзігун]. – Умань : Візаві, 2025. – 354 с.

Збірник містить наукові тези ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання розвитку економіки: світові та національні аспекти», яка відбулася 21 травня 2025 р. на базі Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали відображають результати досліджень учених, викладачів, аспірантів та здобувачів вищої освіти з актуальних проблем розвитку економіки.

УДК 330.34 (477+100) (06)

Матеріали публікуються у авторській редакції.
За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Бержанір А. Л.
СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ЯК НАПРЯМ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА…… 11
В'юник О. В.
ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ……... 15
Гарник О. А., Бадьорко С. В.
РОБОЧИЙ КАПІТАЛ: АНАЛІЗ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ТА СТРАТЕГІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ…… 18
Глущенко І. М.
МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК……... 22
Масло А. І.
МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ОРГАНІЗОВАНИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ……... 25
Мельник В. В., Мусієнко О. С., Барков І. М.
БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ…….. 29
Павлюк А. А.
РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ…….. 32
Тарабановський П.
РОЛЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В МЕХАНІЗМІ МОТИВАЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ…….. 36
Ткачук С. П., Загрибельний Д. А.
ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ У ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ…… 40
Ткачук С. П.
БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ: ФАКТОРИ ТА ЗАСОБИ ЇЇ ГАРАНТУВАННЯ…….. 45
Чирва Г. М., Лопушенко Я. В.
ЦИФРОВА СПАДЩИНА ВІЙНИ: ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА АНАЛІЗУ ДОКАЗІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ ТА ПРАВОСУДДЯ…… 48

СЕКЦІЯ 1. МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ЯК НАПРЯМ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Бержанір А. Л., *канд. соц. наук, доцент,*
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Підтримка розбудови освіти як один з напрямів стратегії соціального підприємництва є надзвичайно важливим і перспективним для розв'язання нагальних проблем суспільного розвитку і досягнення сталого прогресу.

Н. Горішна [1] стверджує: «У світовому контексті соціальне підприємництво являє собою широкий спектр ініціатив та практик, що уособлюють різні концептуальні підходи до розуміння суті цього феномену. Основними характеристиками соціального підприємництва є соціальна спрямованість діяльності, відкритість до новаторських ідей, фінансова прибутковість, демократичність прийняття рішень. Усі існуючі підходи до трактування сутності соціального підприємництва визнають, що ключовою для соціального підприємництва є соціальна місія. Інструментом забезпечення соціальної місії підприємства є демократична структура управління. Ступінь інноваційності та фінансова прибутковість є параметрами, які визначають два протилежні підходи до розуміння сутності соціального підприємництва».

Соціальне підприємництво в освіті об'єднує підприємницьку діяльність із соціальною метою – покращенням якості, доступності та інклюзивності освітніх послуг. На відміну від звичного бізнесу, що зосереджується, передусім, на прибутку, соціальні підприємства спрямовані на суспільний вплив разом із досягненням фінансової стабільності.

Освіта ж є значущою тому, що вона дає людям перспективи реалізації власного потенціалу, виступаючи підґрунтям для забезпечення належного рівня життя. Але у деяких державах немає доступу до гарної освіти, застарілі освітні методики, недостатні обсяги матеріальних і фінансових ресурсів, які виділяють для освіти і,

ймовірно, навіть соціально-економічні перепони, які заважають окремим соціальним групам здобути освіту.

Багато українських компаній, реалізовуючи політику корпоративної соціальної відповідальності, не лише інвестують фінансові ресурси на підтримку освітніх ініціатив, але й здійснюють партнерство з місцевими громадами, громадськими організаціями та державою, щоб сприяти стратегічному розвитку суспільства (табл. 1).

Таблиця 1

Вітчизняні компанії, які здійснюють діяльність із розвитку освіти

Назва компаній	Напрями діяльності	Назва проєктів
Сільпо	Підтримка інклюзивної освіти та STEM-проєктів	Співфінансування IT-академії для дітей з малих міст. Програма «Школа майбутнього» – обладнання STEM-лабораторій у школах.
ПриватБанк	Цифрова освіта та фінансова грамотність	Безкоштовні онлайн-курси з фінансової грамотності для школярів та студентів. Партнерство з Prometheus для створення курсів з основ економіки.
Нова Пошта	Освіта для дітей із зони бойових дій	«Діти майбутнього» – стипендії та навчання дітей-переселенців. Співпраця з EdCamp Ukraine для підвищення кваліфікації вчителів.
МХП	Агроосвіта та підтримка сільських шкіл	«Агрошкола» – програма про сучасне сільське господарство для школярів. Ремонт шкіл та забезпечення їх технікою у селах.
Київстар	Цифровізація освіти	«Школа онлайн» – безкоштовний доступ до Інтернету для віддаленого навчання. Підтримка Всеукраїнської школи онлайн під час пандемії та війни.
Укрнафта	Підтримка наукових досліджень та освіти	Стипендії для студентів технічних спеціальностей. Фінансування лабораторій у технічних університетах.
SoftServe	IT-освіта для всіх вікових груп	IT Academy – безкоштовні курси з програмування. Програма She Can Code для залучення жінок до IT.
Фокстрот	STEM-освіта для дітей	«STEM-країна» – обладнання класів робототехніки у школах. Конкурси технічних проектів серед школярів.
Епіцентр	Професійно-технічна освіта	Співпраця з ПТУ для створення майстерень та курсів будівництва, столярства. Програма «Ремесло майбутнього» для навчання молоді сучасним професіям.

Джерело: створено автором

Важливе місце тут займає співпраця бізнесу і закладів вищої і фахової передвищої освіти. Н. Сас [2] вказує: «Задоволення спільних інтересів бізнес-структур та освітніх закладів в забезпеченні підготовки компетентних спеціалістів може досягатися участю бізнес-кіл у:

– зборі та узагальненні інформації стосовно складників професійної діяльності; виокремленні й описові трудових функцій – компетентностей; описові засобів (показників, рівнів, тощо) діагностики опанування компетентностей з основ професійної діяльності;

– забезпеченні практичної складової (практичні заняття, практика, стажування як студентів, так і викладачів освітніх закладів).

Суттєвою може бути участь бізнес-кіл і в забезпеченні допоміжних процесів, які, можуть суттєво загальмувати або пришвидшити досягнення бажаного рівня якості професійної освіти: фінансове та матеріально-технічне забезпечення, у тому числі, інформаційними ресурсами; підвищення кваліфікації викладацького складу в частині розуміння особливостей виробничого процесу».

За умов сучасного рівня соціально-економічного розвитку країни можливі такі напрями діяльності підприємницьких структур щодо підвищення якості освіти:

– сприяння впровадженню інноваційних методів навчання (розробка методик, платформ, онлайн-курсів тощо);

– забезпечення доступу до освіти шляхом надання досяжних освітніх послуг для дітей з малозабезпечених сімей, переселенців, людей з інвалідністю тощо;

– реалізація соціального партнерства, спільних проєктів із закладами освіти;

– діяльність із розвитку персоналу компаній (перепідготовка, підвищення кваліфікації тощо).

Для представників українського бізнесу стає очевидним розуміння того, що стабільний розвиток корпорацій, який поєднує економічні, соціальні і екологічні фактори, зміцнює конкурентоспроможність, підвищує ефективність персоналу і лояльність споживачів, створює позитивний внесок підприємницької спільноти в економічний і соціальний розвиток [3].

Можна погодитися з думкою І. Новик [4]: «Соціальне підприємництво, хоч і повільно, але перетворюється на реальний

механізм вирішення суспільних проблем в Україні, коли підприємництво у соціальній сфері, охоплює різні соціально незахищені верстви населення. Для стрімкого розвитку соціально корисної підприємницької діяльності необхідно створення правового забезпечення та норм її регулювання. Головну роль у цьому процесі повинна відігравати саме держава, яка через механізми стимулювання повинна визначити стратегію розвитку підприємництва та його взаємодію з соціумом».

Соціально-економічна значущість освітньої системи може розглядатися як умова інвестиційної привабливості і розвитку бізнесу. Вкладення підприємцями фінансових ресурсів можуть принести реальний прибуток у формі економічних і соціальних ефектів.

На відміну від звичайного благодійництва, соціальні підприємства поєднують просвітницьку місію з бізнес-моделлю, яка дає їм змогу бути фінансово самостійними, інвестувати грошові кошти у реалізацію різноманітних освітніх проєктів. Це також зробить сферу освіти більш зрозумілою для споживачів освітніх послуг та інвесторів.

Для координації ефективної діяльності з подальшого розвитку освітньої системи необхідно забезпечити активну та цілеспрямовану співпрацю бізнес-структур, закладів освіти, органів державної влади й місцевого самоврядування. Розширення такої співпраці є рушійним чинником подальшого розвитку освіти, що активізує її розбудову відповідно до сучасних вимог.

Список використаних джерел:

1. Горішна Н. М. Феномен соціального підприємництва: сутність і критерії. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота».* 2016. Вип. 2 (39). С. 58–61. URL: https://surl.li/jwimyj (дата звернення: 27.04.2025).

2. Сас Н. М. Напрямки співпраці бізнесу та закладів освіти. *Нові інформаційні технології управління бізнесом* : зб. тез III Всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Спілка автоматизаторів бізнесу, 2020. С. 166–168. URL: https://surl.li/fzjogg (дата звернення: 29.04.2025).

3. Бержанір А. Л. Соціальна звітність як елемент системи соціальної відповідальності компаній. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. Вип. 16. С. 109–113. URL: https://surl.li/itjwfb (дата звернення: 29.04.2025).